

njivo, zadene storivca zakonita kazen tudi ko ni kaznjiv poskus hujšega nameravanega zla. S svojim sleparskim ravnanjem sta obtoženca oškodovala državo na njenem pravu nemotene uporabe izselilnega zakona, ker sta preprečila one določene ukrepe, ki bi jih bilo storilo okrajno glavarstvo kočevsko, če bi bilo vedelo, da pravi prosilec za potni list v Ameriko ni bil Ivan W. ml. Ne bi bila pa na mestu kvalifikacija ravnanja obtožencev kakor hudodelstvo goljufije, ker bi bila odgovorna zgolj radi pregreška celo tedaj, ko bi se bilo njima posrečilo vojno službo Franceta T. v resnici preprečiti. Pregrešek, katerega sta obtoženca nameravala izvršiti, ni nego posebna vrsta goljufije. Zakon pa označa to vrsto goljufije samo pregreškom. Ne gre torej označiti del dejanskega stanja strožje nego zakon označa celo dejansko stanje. Ob pravi uporabi zakona je bilo torej obsoditi obtoženca Ivana W. st. radi sokrivde prestopka goljufije po §§ 5, 239, 197 in 461. avstrijskega kaz. zakona.

Te obsodbe pa ni moči sedaj več izreči. Napačna obsodba radi pregreška po § 47. zak. od 11. aprila 1889. l. št. 41 drž. zak. nima za obsojenca nikakih pravnih posledic, dočim so z obsodbo radi prestopka goljufije po §§ 197. in 461. avstr. kaz. zakona spojene v § 6 zakona od 15. novembra 1867. l. št. 131 drž. zak. navedene pravne posledice. Obtoženec bi bil torej ob obsodbi radi prestopka goljufije na slabšem. Po § 292 k. pr. r. pa se ne sme shujšati stališča obtoženca. Zato je mogel stol sedmorice zgolj konstatirati kršitev zakona, ki je nastala po izpodbijani obsodbi, ter je ugodil utemeljeni ničnostni pritožbi v varstvo zakona in razsodil kakor je zgoraj pisano. **Gerkič.**

Književna poročila.

Zbornik znanstvenih razprav. Izdaja profesorski zbor juridične fakultete. I. letnik 1920/21. V Ljubljani 1921. Samozaložba. Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

V novembru je izšla pod tem naslovnim listom dokaj obsežna knjiga (305 str.), ki kaže, da se je profesorski zbor juridične fakultete na univerzi v Ljubljani odločil izdajati obdobjne publikacije iz pravne in državne vede. Ta

namen je treba pozdraviti z iskrenim veseljem, ker naloga univerze ni samo ta, da poučuje in izobražuje akademski naraščaj, marveč še bolj, da goji znanost in da pomnožuje znanstveno literaturo. Če je torej sklenil profesorski zbor naše juridične fakultete, da hoče potom zbornikov polagati račun o svojem znanstvenem delovanju, je s tem podal razveseljiv dokaz, da se zaveda v polni meri svojih dolžnosti napram vedi, ki mu je izročena, ter napram narodni in državni javnosti. Juridična fakulteta je bila vsled tehničnih ovir začela poslovati na ljubljanski univerzi najnazadnejše, šele s poletnim semestrom 1920, in tudi tedaj še ne z zadostnim številom učnih moči. Manjkalo je tudi še vseh učnih in znanstvenih sredstev, katere je bilo treba šele polagoma priskrbovati in urejevati. S to skrbjo in z administrativnimi rečmi je bila močno zaposlena večina stalnih učnih moči. Vzlic temu in vzlic funkcijam, ki so jih posamezniki iz proforskega zbora morali izvrševati še poleg svojega poklica, nastal je v tej primeroma kratki dobi naznanjeni zbornik znanstvenih razprav, knjiga, ki v teh okoliščinah dela še posebno čast znanstvenim intencijam proforskega zbora. Vsebina sedaj izdanega zbornika je nastopna. Kontr. red. prof. dr. Aleksander Bilimović podaja »nekoliko misli o narodnogospodarski vedi«. Univ. prof. dr. M. Dolenc popisuje »pravosodstvo pri novomeškem inkorporiranem uradu nemškega viteškega reda v l. 1721 do 1772«. Kontr. red. prof. Mihail Jasinski odgovarja na vprašanje: »Kaj je najpotrebnejše za slovansko primerjalno pravno zgodovino?« Univ. prof. dr. Gregor Krek utemeljuje »pomen rimskega prava nekdaj in sedaj«. Univ. prof. dr. R. Kušej predločuje: »Codex iuris canonici in njegov pomen za cerkev in državo«. Univ. prof. dr. St. Lapaine razlaga »kolizijske norme civilnega medpokrajinskega prava v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev«. Univ. prof. dr. L. Pitamic opozarja na »nove smeri v pravni filozofiji«. Univ. prof. dr. A. Skumović piše »o dokazni moči trgovskih knjig«. Honor. prof. dr. M. Škerlj razmotruje »uredbo o zaščiti industrijske svojine«. Dodano je »kazalo« posameznih spisov, oziroma njih »Index« v latinskem jeziku, namenjen vnajemu znanstvenemu svetu. —

Tu so torej zbrani prispevki iz raznih strok pravne in državne vede, ki bi vsak izmed njih zaslužil posebno strokovno presojo. Prispevki pa to niso le k teoriji, nego deloma tudi k praksi, ne zanimajo le pravoslovca in državoslovca, marveč kolikor toliko slehernega izobraženca. Čitanje in umevanje je zelo olajšano, ker vsi spisi se odlikujejo po lahko umljivi dikciji in, kar je posebno razveseljivo, tudi po gladki slovenščini. Prav je, da so pisatelji nastopili skupno v zborniku. Pomnik je tako znanstvenega delovanja naše juridične fakultete; ki po vsej svoji vsebini daje njenemu obstoju najlepše izpričevalo ter vzbuja utemeljene nade za njen napredek in čedalje večji ugled. Knjiga ima, naj se to ne prezre, jako lično obliko in za sedanje razmere izredno lep papir in tisk. Cena lej je 100 K. Ne smela bi manjkati v nobeni knjižnici naših pravnikov! Vivant sequentes!

Živojin Perić, profesor prava na beograjski univerzi: Zakletva u privatnopravnim sporovima i Hristovo učenje, odtis iz »Glasnika Srbske pravoslavne Patrijaršije«, br. 19 in 20, l. 1921., 8°, str. 23.

Pisatelj povdarja najprej, da je naša Srbska Država ena onih držav, katere verujejo v Boga (ustave 1869, 1888, 1901, 1903), da je kolektivno bitje, ko je veruje (un etre croyant) in da se s tem razlikuje n. pr. od francoske države, 3. republike, katera ne veruje (un etre incroyant). Državam drugega tipa je vera privatna stvar, one so versko indiferentne ali ateistične.

Religioznost države ima vpliv na religioznost v celi zemlji, suverenost daje verski ideji največjo moč, egoizem in materializem najdeti v njej potreben odpor. A tudi religiozen srbski zakonodavec je ustvaril zakonite predpise, ki ne odgovarjajo altruizmu, ampak egoizmu, n. pr. §§ 22, 211, 216 gđj. zak. o absolutnosti prava svojine, ki se sme uporabljati tudi drugim na kvar. Predpise take vsebine je primerjati pojmovanju naroda, ki je deloma visoko moralno, deloma skrajno egoistično, kakor kažejo številni pregovori, ter izgleda, da gradjanski zakonik ni nikaka nacionalistična tvorba, ampak samo paragrafirana narodna svest.

Nato rešuje vprašanje, če priča v gradjanskem postopku urejena prisega strank o religioznosti zakonodavca in pride do zaključka, da je po Kristovem nauku sploh vsako pravdanje za posvetne dobrine prepovedano, še bolj pa seveda pozivanje na Boga v dosego materialnih koristi. Zato bi se morala verska prisega strank sploh izločiti iz pravnega postopanja in nadomestiti z drugo slovesno formo.

V kazenskem postopanju bi se dala prisega obdržati za razbremenilne, nikakor pa bi ne smela ostati za obremenilne priče, ker brani Kristov nauk, prizadejati komu kako zlo, — in tako zlo je kazen — tembolj še, da se v nasprotju z vero, s pozivom na Boga, na obtoženca naravnost zvrača tako zlo.

To razpravo oceniti brez polemike je težko. polemizirati s Kristovim naukom pa jurist ne sme. Seveda je pri nas v veljavi tudi pravilo, da se juridične teze ne zagovarjajo z verskim naukom, ker nimata po državi ustvarjeno pravo in vera nič skupnega. Razen tega se mi zdi, da je dedukcija o protireligioznosti prisega zgrešena radi tega, ker nima prisega (zakletva) drugega namena, kakor afirmacijo resničnosti podane izjave. Zato ne gre ozirom na prisego delati razlike med razbremenilnimi ali obremenilnimi pričami. Vse so zavezane, izpovedati istino in samo istino, ni pa njih naloga, rešiti obtoženca kazni ali mu pripomoči do nje. Toliko pa dajem avtorju prav, da je obligatna verska prisega v nasprotju s svobodo vere in vesti po členu 12. ustave z dne 28. junija 1921., in da bi se moralo vsakomur, kdor odklanja prisego v verski obliki, nuditi možnost, da priseže na drug slovesen način.

Ker se avtor sam sklicuje na vidovdansko ustavo, bi bilo pač kazalo, poskusiti rešitev vprašanja z njenega stališča, ki je izraženo v 12. členu.

Potem bi bilo tudi izostalo povdaranje naše Srbske države in njene religioznosti, ker vendar Srbska država s svojo državno cerkvijo ne obstoja več, kar bi se moralo posebno vpoštevati v spisih priznanih znanstvenikov. Država sama ni nikako kolektivno bitje, ampak fiktivna oseba, religiozni so samo državljani in morda tudi njih vlada, ki jih vodi. Religioznost pa se mora odslej kazati le v enakem postopanju napram vsem priznanim konfesijam, kar pač izključuje religioznost v smislu prejšnje državne cerkve.

Dr. Kušej.

Arhiv za pravne i društvene nauka. Zadnji dve številki II. knjige prinašati zaključke razprav Živojina M. Perića: O šolah v pravu, dr. Dušana M. Subotića: Delitev zločincev z ozirom na antisocialno voljo, Sergija Trojckega: Veljavnost zakona po posrečenju, in Lj. Radovanovića: Nadzor države nad občino. Poleg tega pa razpravi Vladimirja Jovanovića: Svetovna vojna s politično-ekonomskega vidika, dr. Dragutina Jankovića: O kolektivnih pogodbah in pa načrt »Zakona o izvrševanju kazni na svobodi.« — Od avgusta naprej izhaja III. knjiga Arhiva, od katere so izšle do sedaj štiri številke z naslednjimi razpravami: D. F. Tanovski: Naloga in metoda zgodovine prava; D. M. Aćimović: Vojaška sodišča z ozirom na veljavno zakonodavstvo in nameravane reforme; dr. Djordje Tasić: Odgovornost države po principu enakosti bremen; dr. Čed. Marković: Denarna poprava moralne škode; K. M. Smirnov: Povodom vprašanja o zapustnikovi svobodi po rimskem pravu; dr. M. Stražnicki: O kodifikaciji trgovinskega prava; dr. Aleksa Ivić: Izdelovanje zakonika za kneževino Srbijo (od 1829—1843); dr. M. Dolenc: Kazensko-pravno zakonodajstvo po prevratu in Slovenci; dr. Aleksander Dj. Matanović: Iz kazenskega in državlanskega prava I.; dr. Mih. Ilić: Kdo mora overiti pooblastila poslancev; Jev. M. Popović: O razširjenju odredb »Uvodnih pravil« in »Prvega poglavja« srbskega kazenskega zakonika in celo področje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev; dalje več manjših člankov in knjižnih ocen in kot prilogi načrta zakona o odvetnikih in odvetniških pripravnikih ter o sodnikih.

Razne vesti.

V Ljubljani, koncem decembra 1921.

— (Poverjenišтво za pravosodje v Ljubljani ukinjeno.) Ministrski svet je z ukazom od 5. oktobra t. l. razrešil drja. Vladimirja Ravniharja dolžnosti poverjenika za pravosodje v Ljubljani, ker je sploh ukinil to poverjenišтво, kakor tudi predstojništvo za pravosodje v Splitu, odredivši, da naj opravljata njiju dosedanje posle neposredno in edino zavisno od ministra pravde, oddelka ministrstva pravde v Ljubljani